
โทษริบทรัพย์สิน

โทษริบทรัพย์สิน เป็นโทษที่กระทำต่อทรัพย์สิน ไม่มีผลต่อร่างกายหรือเสรีภาพของผู้กระทำความผิด แต่มีผลทำให้ทรัพย์สินที่ศาลพิพากษาให้ริบต้องตกเป็นของแผ่นดิน ลักษณะการใช้โทษริบทรัพย์สิน เป็นการใช้ประกอบหรือใช้เป็นโทษ ผนวกกับโทษอื่น เพราะไม่มีบทบัญญัติของกฎหมายมาตราใดเลย ที่ให้ศาลลงโทษริบทรัพย์สินโดยไม่มีโทษปรับ หรือโทษจำคุกรวมอยู่ด้วย ต่างกับโทษประหารชีวิต โทษจำคุก และโทษปรับ ซึ่งเป็นโทษหลักหรือโทษประธาน เพราะมีกฎหมายให้ศาลลงโทษชนิดนั้น ๆ ได้ โดยไม่ต้องพ่วงกับโทษอื่น

การริบทรัพย์สินมีทั้งที่บัญญัติไว้ ในกฎหมายโดยเฉพาะให้ศาลริบ เช่น ตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 371 บัญญัติให้ศาลมีอำนาจริบอาวุธที่มีผู้พาไปในเมือง หมู่บ้าน หรือทางสาธารณะโดยเปิดเผย หรือโดยไม่มีเหตุสมควร ฯลฯ และมีทั้งที่บัญญัติไว้เป็นหลักทั่วไปในประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 32, 33 และมาตรา 34 ซึ่งการริบตามหลักทั่วไปนี้ กฎหมายไม่ได้บัญญัติในความผิดฐานต่าง ๆ ให้ศาลริบ แต่ถ้าทรัพย์สินใดที่เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดนั้น และเข้าหลักเกณฑ์ของหลักทั่วไปในเรื่องริบทรัพย์สิน ศาลก็ริบได้ เช่น ความผิดฐานปลอมเงินตรา ตามมาตรา 240 ไม่ได้บัญญัติไว้ในระวางโทษให้ศาลริบ แต่ศาลต้องริบเงินตราปลอมนั้น เพราะเป็นทรัพย์สินที่ทำขึ้นเป็นความผิด ต้องริบเสียทั้งสิ้นตามหลักทั่วไป

การริบทรัพย์สินโดยกฎหมายอื่น มีกฎหมายอื่นที่บัญญัติ เรื่องริบทรัพย์สินไว้โดยเฉพาะหลายฉบับด้วยกัน อาทิ เช่น

1. พระราชบัญญัติศุลกากร พ.ศ. 2496 มาตรา 32 เรือชนิดใด ๆ ระวาง

บรรทุกไม่เกิน 250 คัน รถ เกวียน ยานพาหนะ ทับ ภาชนะอื่นใด หากใช้ในการย้าย ถอน
ซ่อนเร้น หรือขนของที่ยังไม่ได้เสียภาษี หรือที่จำกัด หรือต้องห้ามให้รับเสียทั้งสิ้น และถ้ามี
ของอื่นรวมอยู่ในสิ่งเหล่านั้นด้วยก็ให้รับเสียด้วย และต่อมาได้มีการแก้ไขเพิ่มเติมฉบับที่ 8 พ.ศ.
2580 มาตรา 13 ยกเว้นไม่รับอากาศยาน พระราชบัญญัติศุลกากร มาตรา 32 นี้ใช้เฉพาะ
ความผิดตามมาตรา 27 ซึ่งเป็นความผิดในการนำของเข้ามาในประเทศไทยหลบเลี่ยงภาษี
ศุลกากร หรือเป็นของต้องจำกัด ต้องห้าม แต่ไม่ใช่บังคับถึงทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำผิดใน
การยกย้าย หรือขนของที่หลบหนีเข้ามาในประเทศไทยแล้ว ตามมาตรา 27 ทวิ ซึ่งบัญญัติเพิ่มเติม
ในภายหลัง ดังนั้น การรับทรัพย์สินตามมาตรา 27 ทวิ ต้องบังคับตามหลักทั่วไปของประมวล
กฎหมายอาญา มาตรา 33 (ฎีกาที่ 70/2510)

ตัวอย่าง 1 ใช้รถยนต์นำของหนีภาษีเข้ามาหลายอย่าง ศาลรับรถยนต์โดยไม่มี
จำกัดว่าของที่นำเข้ามาราคาเท่าใด (ฎีกาที่ 562/2508) แต่จะรับของคนอื่นที่ไม่รู้เห็น
เป็นใจด้วยไม่ได้ (ฎีกาที่ 562/2508, ฎีกาที่ 464/2509)

ตัวอย่าง 2 รถยนต์ที่ใช้ขนของที่หลบหนีภาษีเข้ามาแล้วไม่ใช่ทรัพย์สินที่ต้อง
รับตามพระราชบัญญัติศุลกากร แต่ศาลรับได้ตามหลักทั่วไปในประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 33
(ฎีกาที่ 1260/2512) เช่น คำเอาสินค้าหนีภาษีเข้ามาส่งให้แดงที่จังหวัดสงขลา แแดงขับ
รถยนต์ไปรับสินค้าหนีภาษีเอามาขายให้ขาว ศาลมีอำนาจรับรถยนต์ของแดงเป็นการรับโดย
ดุลพินิจ ตามประมวลกฎหมายอาญา

การรับทรัพย์สินตามพระราชบัญญัติศุลกากร เป็นการรับโดยเค็ดขาด คือกฎหมาย
บังคับในศาลต้องรับ สำหรับตัวของที่หนีภาษีเข้ามานั้น พระราชบัญญัติศุลกากรแก้ไขเพิ่มเติม
(ฉบับที่ 4) พ.ศ. 2482 มาตรา 17 บังคับให้รับแม้ไม่ใช่ความผิดที่กระทำโดยเจตนา

2. พระราชบัญญัติการพนัน พ.ศ. 2478 มาตรา 10 ทรัพย์สินพนันกัน ซึ่งจับ
ได้ในวงเล่นอันชักค่อนทแห่งพระราชบัญญัตินี้ หรือชักค่อข้อความในกฎกระทรวงหรือใบอนุญาต

ให้ริบเสียทั้งสิ้น เว้นแต่ทรัพย์สินซึ่งมิได้เอาออกพ้น เครื่องมือที่ใช้ในการเล่นนั้นให้ศาลมีอำนาจริบได้ตามกฎหมายลักษณะอาญา ฯลฯ การริบทรัพย์สินตามกฎหมายนี้มีทั้งการริบโดยเด็ดขาด ได้แก่ ทรัพย์สินที่ได้เสียในการเล่นพนัน และจับได้ในวงเล่น และโดยดุลพินิจของศาล ตามประมวลกฎหมายอาญา ได้แก่ บรรดาอุปกรณ์เครื่องมือต่าง ๆ ที่ใช้ในการเล่น แต่ทรัพย์สินที่จับได้ในตัวผู้เล่นมิได้เอาออกพ้น ศาลไม่มีอำนาจริบ แม้จะฟังว่าเป็นเงินที่ใช้เล่นการพนัน แต่จับได้ภายหลัง มิได้จับได้ในวงการเล่น ศาลก็ไม่ริบโดยถือว่าพระราชบัญญัติการพนันบัญญัติไว้เป็นพิเศษ ให้ริบเฉพาะที่จับได้ในวงเล่น (ฎีกาที่ 1300/2501) การเล่นพนันบางชนิดผู้เล่นต้องเสียเงินค่าเกมให้แก่เจ้าของเครื่องเล่นพนัน เช่น เล่นพนันตู้เกมไฟฟ้า เงินค่าเกมนี้ศาลวินิจฉัยว่าริบไม่ได้เพราะไม่ใช่เครื่องมือที่ใช้ในการเล่น จึงบังคับตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 33 ไม่ได้ (ฎีกาที่ 2332/2516)

การริบทรัพย์สินตามพระราชบัญญัติการพนันที่มักมีปัญหา ก็คือ บรรดาเครื่องมือที่ใช้ในการเล่น ซึ่งกฎหมายให้ศาลมีอำนาจริบตามประมวลกฎหมายอาญา อันเป็นการริบโดยดุลพินิจของศาล บางคดีศาลพิพากษาให้ริบ บางคดีศาลไม่ริบ และในบางคดีศาลพิพากษาว่าริบไม่ได้ เมื่อพิจารณาจากคำพิพากษาฎีกาต่าง ๆ พอจะยึดแนวได้ คือ ถ้าเป็นอุปกรณ์ที่ใช้ในการเล่นโดยตรง เช่น ลูกเต๋า ไพ่โป๊กเกอร์ หรือเครื่องสลอตแมชชีน ที่ใช้เล่นการพนันโดยเฉพาะ ศาลริบได้ และมักจะริบ (ฎีกาที่ 1877/2515) โຕ้ะที่ใช้เล่นฟุตบอลโຕ้ะศาลไม่ริบเพราะอาจใช้เล่น โดยไม่พนันก็ได้ (ฎีกาที่ 2332/2516) ตะเกียงจุดไฟให้แสงสว่างในการเล่นไพ่ผสมลิบที่กลางนาเวลากลางคืน เพื่อเล่นได้สะดวกขึ้น ก็ไม่ใช่เครื่องมือที่จะริบได้ตามมาตรา 10 (ฎีกาที่ 1542/2508) เสื้อที่ใช้ปูเล่นการพนัน เดิมศาลไม่ริบเพราะเป็นสิ่งที่ใช้ในกิจการของบุคคลทั่ว ๆ ไป ไม่ใช่เครื่องมือการเล่นพนัน โดยสภาพ ถ้าไม่ได้คิดว่า ได้ใช้เฉพาะการเล่นพนันไม่เป็นที่ใช้กระทำความผิด (ฎีกาที่ 234/2472, ฎีกาที่ 727/2489) แต่ต่อมาภายหลังศาลริบเสื้อที่ใช้ปูบนพื้นคืนได้ร่วมมะขามรองเล่นแปดเก้าพนัน ถือว่าเป็นเครื่องมือประกอบการเล่น (ฎีกาที่ 1238/2517) การพนันมวยโดยเปิดเครื่องรับโทรทัศน์รายการ

ถ่ายทอดชกมวยแล้วพนันกัน เครื่องรับโทรทัศน์นั้นศาลวินิจฉัยว่า เป็นเพียงเครื่องรับภาพชกมวยจากสถานีโทรทัศน์ ผู้ดูโทรทัศน์ที่พนันในการชกมวย ไปทำให้เครื่องรับโทรทัศน์เป็นเครื่องมือที่ใช้ในการเล่นการพนันชกมวยตามความหมายของพระราชบัญญัติการพนันโดยแท้จริง ศาลไม่รับเครื่องรับโทรทัศน์ (ฎีกาที่ 2646/2526) และแม้ในคดีที่ข้อเท็จจริงฟังได้ว่า เจ้าของเครื่องรับโทรทัศน์เป็นเจ้าของรับแทงการพนันมวย ในรายการถ่ายทอดชกมวยนั้น ศาลก็ไม่รับเครื่องรับโทรทัศน์ ซึ่งอันที่จริง การที่ศาลจะรับหรือไม่รับ เครื่องมือที่ใช้ในการเล่นการพนันนี้เป็นดุลพินิจของศาล ฉะนั้น ปัญหาว่าศาลจะรับหรือไม่รับไม่น่าจะพิจารณาว่า เครื่องมือหรืออุปกรณ์ที่ใช้เล่นพนันนั้น เป็นสิ่งที่ใช้โดยสภาพหรือไม่ หรือเป็นสิ่งที่ปกติใช้ในกิจการของบุคคลทั่ว ๆ ไป เพราะไม่ว่าจะเป็นเครื่องมือโดยสภาพ หรือเป็นสิ่งที่ใช้ในกิจการอื่นทั่วไป แต่ถ้าได้นำมาใช้เป็นเครื่องมือในการเล่นพนัน ก็เป็นทรัพย์สินที่ศาลรับได้ เช่น กรรไกรที่ปกติใช้ในการตัดผม ถ้าเอากรรไกรนั้นไปทำร้ายคนอื่น ศาลก็มีอำนาจรับกรรไกรนั้นได้ จึงเห็นว่า ถ้าเป็นทรัพย์สินที่ใช้ในการเล่นพนัน และไม่ใช้ทรัพย์สินของผู้อื่นที่มีไว้รู้เห็นเป็นใจกับการเล่นพนันแล้ว ศาลย่อมมีอำนาจรับได้ ทั้งสิ้น อยู่ที่ว่าศาลจะใช้ดุลพินิจรับหรือไม่รับก็ได้ แต่ถ้าจะวินิจฉัยว่าศาลไม่มีอำนาจรับ น่าจะไม่สมเหตุผลนัก

3. พระราชบัญญัติป่าไม้ พ.ศ.2484 มาตรา 74 บรรดาไม้ หรือของป่าอันได้มาหรือมีไว้เนื่องจากการกระทำผิดต่อพระราชบัญญัตินี้ให้ริบเสียทั้งสิ้น ฉบับที่ 4 พ.ศ. 2503 มาตรา 18 มาตรา 74 ทวิ บรรดาเครื่องมือ เครื่องใช้ สัตว์พาหนะ ยานพาหนะ หรือเครื่องจักรกลใด ๆ ซึ่งบุคคลได้ใช้ในการกระทำความผิด หรือได้ใช้เป็นอุปกรณ์ให้ได้รับผลในการกระทำความผิดตามมาตรา 11 มาตรา 48 มาตรา 54 หรือมาตรา 69 ให้ริบเสียทั้งสิ้นไม่ว่าจะมีผู้ตกลงโทษตามคำพิพากษาหรือไม่ ฉบับที่ 6 พ.ศ. 2522 มาตรา 9 บัญญัติให้ศาลรับสิ่งประทุษร้ายทำด้วยไม้หวงห้าม ที่มีไว้เพื่อการค้าโดยไม่ได้รับอนุญาต อันเป็นความผิดตามมาตรา 53 ครี เป็นการรับโดยเค็ดชากตามมาตรา 74 แต่ไม่รวมถึงไม้ที่แปรรูปเผาเป็นถ่านแล้ว รับตามมาตรา 74 ไม่ได้ เพราะไม้ที่แปรสภาพไปจากเนื้อไม้ จึงไม่ใช่ไม้ หรือ

ของป่าตามมติแล้ว แต่ยังรับได้ตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 33 (ฎีกาที่ 305/2517) การรับตามพระราชบัญญัตินี้ กฎหมายบังคับให้ศาลรับเสียทั้งสิ้น ศาลรับไม้แปรรูปที่มีไม้เกินจำนวน โดยไม้ได้รับอนุญาตเพราะมีไม้เนื่องจากการกระทำผิด และศาลรับหมดไม่เฉพาะแต่ส่วนที่มีเกินจำนวน เพราะไม้ทั้งหมดมีส่วนก่อให้เกิดความผิด (ฎีกาที่ 759/2503) ไม้ที่ได้รับอนุญาตให้ตัด แต่ซ้กลากเคลื่อนที่โดยไม้ได้รับอนุญาต ศาลไม่รับเพราะเป็นไม้ที่ได้มาหรือมีไว้ถูกต้องตามพระราชบัญญัติ หากแต่ซ้กลากผิดเท่านั้น (ฎีกาที่ 933/2503, ฎีกาที่ 557/2514) ส่วนที่ให้รับไม่ว่าจะมีผู้ถูกลงโทษตามคำพิพากษาหรือไม่นั้น เป็นกรณีที่จำเลยอาจจะไม่ถูกลงโทษ เพราะมีข้อแก้ตัวได้ตามกฎหมาย แต่ศาลจะรับของผู้ที่มีใจรู้เห็นเป็นใจกับการกระทำผิดไม่ได้ ถ้าศาลรับเจ้าของที่แท้จริงขอคืนได้ (ฎีกาที่ 211/2504, ที่ 170/2505, ที่ 1602, 1603/2509)

4. พระราชบัญญัติสุรา พ.ศ. 2493 มาตรา 45 ให้รับน้ำสุรารวมทั้งภาชนะเกี่ยวกับน้ำสุราที่กระทำผิดกฎหมาย และให้รับเครื่องมือในการต้มกลั่นสุรา รวมทั้งภาชนะด้วย

ที่กล่าวมาข้างต้นเป็นเพียงตัวอย่างกฎหมายที่มีบทบัญญัติเป็นพิเศษ โดยเฉพาะให้ศาลรับ ยังมีกฎหมายอื่น ๆ อีกหลายฉบับที่บัญญัติให้ศาลรับเช่นเดียวกัน เช่น พระราชบัญญัติกำหนดราคาสินค้าและป้องกันการผูกขาด พ.ศ. 2522 พระราชบัญญัติการค้าข้าว พ.ศ. 2489 พระราชบัญญัติการประมง พ.ศ. 2490 ฯลฯ มีข้อสังเกต คือ การรับตามกฎหมายพิเศษเหล่านี้ส่วนใหญ่เป็นการรับโดยเด็ดขาด ซึ่งกฎหมายจะใช้ถ้อยคำว่า ให้ศาลรับ หรือให้รับเสียทั้งสิ้น ถ้าเป็นทรัพย์สินอื่นที่เกี่ยวกับการกระทำผิดตามกฎหมายพิเศษนี้ แต่ไม่ได้บัญญัติไว้เป็นการเฉพาะให้ศาลรับ ศาลก็อาจรับได้โดยอาศัยหลักทั่วไปตามประมวลกฎหมายอาญา เว้นแต่ในกฎหมายพิเศษนั้น ๆ จะบัญญัติไว้โดยชัดเจนว่าไม่ให้รับหลักทั่วไปไปใช้บังคับ

การรับทรัพย์สินตามหลักทั่วไป การรับตามหลักทั่วไปของประมวลกฎหมายอาญามีบัญญัติไว้ในมาตรา 32, 33 และมาตรา 34 แบ่งออกเป็น 2 ประเภท คือ 1. การรับโดยเด็ดขาด และ 2. การรับโดยดุลพินิจ แยกพิจารณาได้ดังนี้

1. **การรับโดยเด็ดขาด** เป็นการที่กฎหมายบังคับให้ศาลต้องรับทรัพย์สินที่ระบุไว้โดยไม่ให้อำนาจศาล ใช้ดุลพินิจ ศาลจะไม่รับไม่ได้ การรับโดยเด็ดขาดมีบัญญัติไว้ใน มาตรา 32 และมาตรา 34 การรับตามมาตรา 32 เป็นการรับโดยเด็ดขาด ไม่มีข้อยกเว้นใด ๆ ไม่ว่าทรัพย์สินนั้นจะเป็นของใคร และศาลลงโทษผู้ถูกฟ้องหรือไม่ เพราะตัวทรัพย์สินเองเป็นฐานที่ตั้งของความผิด คือ ความผิดอยู่ที่ตัวทรัพย์สิน ไม่ได้อยู่ที่การกระทำ ทรัพย์สินดังกล่าวนี้ ถ้าใครทำขึ้น หรือใครมีไว้ในความครอบครองก็เป็นความผิดที่ศาลต้องรับหมด ส่วนการรับตาม มาตรา 34 เป็นการรับโดยเด็ดขาด แต่มีข้อยกเว้นว่า ถ้าทรัพย์สินนั้นเป็นของคนอื่นที่เขามิได้รู้ เห็นเป็นใจ กับการกระทำความผิดศาลรับไม่ได้ ทรัพย์สินที่ต้องรับตามมาตรา 34 นี้ ไม่ใช่ทรัพย์สินที่เป็นความผิดในตัวเอง แต่เป็นความผิดที่การกระทำ คือทรัพย์สินนี้เป็นวัตถุขององค์ ประกอบความผิด

ก. การรับโดยเด็ดขาดตามมาตรา 32

มาตรา 32 "ทรัพย์สินใดที่กฎหมายบัญญัติไว้ว่า ผู้ใดทำหรือมีไว้ เป็นความผิด ให้รับเสียทั้งสิ้น ไม่ว่าเป็นของผู้กระทำความผิดและมีผู้ถูกลงโทษ ตามคำพิพากษาหรือไม่"

การรับทรัพย์สินประเภทนี้ ดูจากตัวทรัพย์สินเองเป็นสำคัญ เพราะตัวทรัพย์สินนั้นเป็นของผิดกฎหมาย เช่น ปืนเถื่อน ผิ่น กัญชา เฮโรอีน ฯลฯ เมื่อมีคดีขึ้นสู่ศาล แม้จะไม่ได้ความว่า ทรัพย์สินนี้เป็นของจำเลย หรือแม้คดีนั้น ศาลจะไม่ลงโทษจำเลย ศาลก็ต้องสั่งรับทรัพย์สินนั้น

ตัวอย่าง แดงถูกจับฟ้องศาลในข้อหาว่า มีเฮโรอีนไว้ในความครอบครอง ทางพิชานาปรากฏว่า เฮโรอีนนั้นเป็นของคนอื่นเอามาฝากไว้ แดงรับฝากมาโดยไม่รู้ว่าเป็นเฮโรอีน และไม่ได้เปิดออกดู ศาลจึงพิพากษายกฟ้องปล่อยแดงไป แต่ศาลต้องสั่งให้รับเฮโรอีน

ของกลางนั้น เพราะเขโรอื่นเป็นทรัพย์สินที่กฎหมายบัญญัติว่า ผู้ใดทำหรือมีไว้เป็นความผิด

ทรัพย์สินที่ศาลต้องริบโดยเด็ดขาดตามมาตรา 32 มี 2 ชนิดด้วยกัน คือ

1. ทรัพย์สินที่กฎหมายบัญญัติไว้ว่า ผู้ใดทำมีความผิด ทรัพย์สินชนิดนี้ได้แก่ทรัพย์สินในบ้าง ต้องพิจารณาจากบทบัญญัติของกฎหมายอาญาทั่วไปว่า มีบทบัญญัติห้ามมิให้บุคคลทำทรัพย์สินเช่นใดบ้าง ถ้ามีบทบัญญัติห้ามไว้ และมีผู้ฝ่าฝืนทำทรัพย์สินนั้นขึ้นมา ทรัพย์สินนั้นก็เป็นที่ทรัพย์สินที่ศาลต้องริบตามความหมายนี้ เช่น มาตรา 250 บัญญัติว่า "ผู้ใดทำปลอมขึ้นซึ่งดวงตราแผ่นดิน รอยตราแผ่นดิน หรือพระปรมาภิไธย ต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่ห้าปีถึงสิบปี และปรับตั้งแต่หนึ่งหมื่นบาท ถึงสี่หมื่นบาท" ดังนั้น ดวงตราแผ่นดินปลอมที่มีผู้ทำขึ้นมา ก็เป็นที่ทรัพย์สินที่กฎหมายบัญญัติว่าผู้ใดทำเป็นความผิด ตามมาตรา 32 หรือ เช่น มาตรา 265 บัญญัติว่า "ผู้ใดปลอมเอกสารสิทธิหรือเอกสารราชการต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่หกเดือนถึงห้าปี และปรับตั้งแต่หนึ่งพันบาทถึงหนึ่งหมื่นบาท" ดังนั้น ใบสุทธิปลอมซึ่งมีผู้ทำขึ้น เป็นเอกสารราชการปลอม ศาลจึงต้องริบเพราะเป็นที่ทรัพย์สินที่กฎหมายบัญญัติว่าผู้ใดทำเป็นความผิดตาม ม.32

2. ทรัพย์สินที่กฎหมายบัญญัติไว้ว่าผู้ใดมีไว้เป็นความผิด ทรัพย์สินชนิดนี้ก็ต้องดู เช่นเดียวกับทรัพย์สินที่กฎหมายบัญญัติว่าผู้ใดทำเป็นความผิด คือต้องดูกฎหมายทั่ว ๆ ไปว่า มีบทบัญญัติใดห้ามมิให้บุคคลมีทรัพย์สินเช่นใดบ้าง ถ้าผู้ใดมีทรัพย์สินต้องห้ามดังกล่าวไว้ในความครอบครอง ผู้นั้น มีความผิด และทรัพย์สินนั้นก็เป็นที่ทรัพย์สินที่มีไว้เป็นความผิด ศาลต้องริบตามมาตรา 32 นี้ เช่น ปืนเถื่อน สุราเถื่อน ผิ่น เฮโรอีน เงินตราปลอม ฯลฯ

เรื่องปืนเถื่อนมีสิ่งน่าสนใจคือ คำว่าปืนเถื่อนหมายถึง ปืนไม่มีทะเบียน เป็นทรัพย์สินผิดกฎหมาย แต่มีบางช่วงที่มีกฎหมายออกมาเป็นพิเศษ อนุญาตให้คนที่มียปืนเถื่อนเอาปืนนั้นไปจดทะเบียนได้ภายในระยะเวลาที่กำหนดไว้ ดังนั้นภายในระยะเวลาดังกล่าว แม้ผู้ใดจะมีปืนเถื่อนอยู่ในความครอบครองก็ไม่เป็นความผิด ปืนเถื่อนนั้นไม่ใช่ทรัพย์สินที่ศาลต้องริบ แต่ถ้าพ้นกำหนด

เวลาไปแล้ว ปิ่นน้ียงไม่มีทะเบียน ก็กลายเป็นเงินเถื่อนไปอีก ซึ่งศาลต้องรับ ปิ่นที่ไม่มีทะเบียน แต่มีใบอนุญาตให้ซื้อแล้วเพียงแต่ยังไม่ได้ออกไปนอกใบอนุญาต เพิ่งออกใบอนุญาตให้ภายหลังที่ถูกจับแล้ว ไม่ถือเป็นการมีไว้เป็นความผิดตามมาตรา 32 ไม่รับ (ฎีกาที่ 1615/2506)

ข้อสังเกต ทฤษฎีสินที่กฎหมายบัญญัติไว้ว่า ผู้ใดทำหรือมีไว้เป็นความผิดนี้ ต้องเป็นความผิดที่ตัวทรัพย์เอง เพราะเป็นทรัพย์ผิดกฎหมาย ตัวทรัพย์นั่นเองเป็นเหตุให้เกิดความผิดนั้น แต่ถ้าเป็นกรณีที่กฎหมายห้ามทำหรือห้ามมีทรัพย์นั้น โดยมีเงื่อนไขข้อใดประกอบ เช่น เพราะไม่ได้รับอนุญาต หรือเพราะมีเกินจำนวนที่อนุญาต แม้การทำหรือการมีทรัพย์นั้นจะเป็นความผิด แต่ก็ไม่ใช่ความผิดที่ตัวทรัพย์ แต่ผิดเพราะการทำหรือการมีไว้ผิดเงื่อนไขของกฎหมาย ทฤษฎีสินนั้นก็ไม่ใช่ทรัพย์สินที่ศาลต้องรับตามมาตรา

ตัวอย่าง มีน้ำมันเชื้อเพลิงอยู่ในความครอบครองเกินจำนวนในใบอนุญาต ผิดต่อพระราชบัญญัติว่าด้วยการเก็บรักษาน้ำมันเชื้อเพลิง พ.ศ.2474 ศาลไม่รับน้ำมัน เพราะไม่ใช่สิ่งผิดกฎหมาย (ฎีกาที่ 61/2483)

ตัวอย่าง บรูซยาจำหน่ายโดยไม่มีใบอนุญาต ศาลไม่รับยา แต่ถ้าบรูซยาโดยผู้บรูซไม่มีคุณสมบัติไม่มีความรู้ทางบรูซยา ศาลมีอำนาจรับได้ตามมาตรา 33 ที่ไม่รับตามมาตรา 32 เพราะยานั้นไม่ใช่สิ่งผิดกฎหมาย

ข. การรับโดยเด็ดขาด และมีข้อยกเว้นตามมาตรา 34

มาตรา 34 "บรรดาทรัพย์สิน

(1) ซึ่งได้ให้ตามความในมาตรา 143 มาตรา 144 มาตรา 149 มาตรา 150 มาตรา 167 มาตรา 201 หรือมาตรา 202 หรือ

(2) ซึ่งได้ให้เพื่อจูงใจบุคคลให้กระทำความผิดหรือเพื่อเป็นรางวัล

ในการที่บุคคลได้กระทำความผิด

ให้รับเสียทั้งสิ้น เว้นแต่ทรัพย์สินนั้นเป็นของผู้อื่นซึ่งมิได้รู้เห็นเป็นใจ
ด้วย ในการกระทำความผิด"

ทรัพย์สินประเภทนี้ มาตรา 34 บัญญัติให้ศาลต้องริบโดยเด็ดขาดเช่นเดียวกับ
มาตรา 32 แต่มาตรา 34 มีข้อยกเว้นไม่ให้ริบ ถ้า (1) ทรัพย์สินนั้นเป็นของผู้อื่นที่ไม่ใช่ผู้กระทำ
ผิด และ (2) เจ้าของทรัพย์สินมิได้รู้เห็นเป็นใจกับการกระทำผิด ลักษณะของทรัพย์สินที่ศาล
ต้องริบตามมาตรา 34 ต้องเป็นทรัพย์สินที่ได้ให้ในการกระทำความผิด คำว่า "ได้ให้"
หมายถึงต้องมีการให้กันแล้ว คือ ผู้ให้ต้องให้แล้ว และผู้รับก็รับเอาไปแล้ว ถ้าเพียงแต่ ขอให้
รับว่าจะให้ หรือเพียงแต่เรียก หรือยอมจะรับ ก็ยังริบตามมาตรา 34 ไม่ได้ เพราะยังไม่
"ได้ให้" ทรัพย์สินที่ได้ให้ตามมาตรา 34 มี 2 ลักษณะ คือ

1. ทรัพย์สินที่ได้ให้ในความผิดเกี่ยวกับตำแหน่งหน้าที่การงานการปกครองและ
การยุติธรรม เฉพาะมาตราต่าง ๆ ที่ระบุไว้ในมาตรา 34 (1) เช่น การให้สินบน หรือ
เจ้าพนักงานเรียกรับสินบน ฯลฯ

ตัวอย่าง 1 คำถูกตำรวจจับในข้อหาลักทรัพย์ คำเอาเงินให้ตำรวจห้าพันบาท
เพื่อให้ปล่อยคำไป เงินห้าพันบาทนี้ศาลต้องริบ

ตัวอย่าง 2 แดงเป็นเจ้าของพนักงานได้รับแต่งตั้งเป็นประธานกรรมการเปิดของ
ประมูลการก่อสร้าง แดงเรียกแหวนเพชรจากคำหนึ่งวงเพื่อช่วยให้คำประมูลการก่อสร้างได้
คำตกลงนำแหวนเพชรมาเพื่อมอบให้แดง แต่ยังไม่มอบ ถูกจับก่อน แหวนวงนี้ศาลริบตามมาตรา
34 (1) ไม่ได้ เพราะยังไม่ได้ให้

ตัวอย่าง 3 ข้อเท็จจริงเช่นเดียวกับตัวอย่าง 2 เปลี่ยนเป็นว่า คำมอบแหวน
เพชรให้แดงแล้ว แต่แหวนเพชรวงนั้นเป็นของเขียว เอามาฝากคำไว้ และเขียวมิได้รู้เห็น

เป็นใจกับการกระทำของคำ คังนี้ ศาลรับไม่ได้

2. ทรัพย์สินที่ได้ให้เพื่อจูงใจ หรือเป็นรางวัลในการกระทำความผิด เป็นทรัพย์สินที่ได้ให้ในการกระทำความผิดเช่นเดียวกับมาตรา 34 (1) แต่ไม่จำกัดลักษณะของความผิด เป็นการได้ให้ในการกระทำความผิดใด ๆ ก็ได้ การให้นี้เป็นการให้เพื่อจูงใจบุคคลให้กระทำความผิดโดยเป็นค่าจ้างในการใช้ให้บุคคลไปกระทำความผิด เช่น ก.ให้เงิน ข. 500 บาท บอกให้ ข.ไปตีหัว ค. เงิน 500 บาทนี้เป็นทรัพย์สินที่ได้ให้เพื่อจูงใจบุคคลให้กระทำความผิด หรืออาจเป็นการให้เพื่อเป็นรางวัลในการที่ได้กระทำผิดมาแล้ว เช่น ก.จ้าง ข.ไปตีหัว ค. โดยสัญญาจะให้เงิน 500 บาท เมื่อ ข.ไปตีหัว ค.มาแล้ว ก.ได้มอบเงิน 500 บาทให้ เงินนั้นเป็นทรัพย์สินที่ได้ให้เพื่อเป็นรางวัลในการกระทำความผิด

ข้อสังเกต การริบทรัพย์สินตามมาตรา 33 และมาตรา 34 นี้ไม่เป็นข้อยกเว้นซึ่งกันและกัน คือแม้จะเป็นทรัพย์สินในการกระทำความผิดตามมาตรา 34 แต่ศาลรับไม่ได้ตามมาตรา 34 ศาลอาจจะริบ ตามมาตรา 33 ก็ได้ เช่น เงินสินบนในการกระทำความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่การงาน ถ้ายังไม่มีการได้ให้ไปแล้วริบตามมาตรา 34 ไม่ได้ แต่อาจริบตามมาตรา 33 ได้เพราะเป็นทรัพย์สินที่มีไว้เพื่อใช้ในการกระทำความผิด ศาลรับได้โดยดุลพินิจ

2. การริบโดยดุลพินิจ เป็นการริบที่กฎหมายให้อยู่ในอำนาจของศาลที่จะใช้ดุลพินิจให้ริบ หรือไม่ริบทรัพย์สินนั้นก็

มาตรา 33 "ในการริบทรัพย์สิน นอกจากศาลจะมีอำนาจริบตามกฎหมายที่บัญญัติไว้โดยเฉพาะแล้ว ให้ศาลมีอำนาจสั่งให้ริบทรัพย์สินดังต่อไปนี้ อีกด้วย คือ

- (1) ทรัพย์สินซึ่งบุคคลได้ใช้หรือมีไว้เพื่อใช้ในการกระทำความผิด
- (2) ทรัพย์สินซึ่งบุคคลได้มาโดยได้กระทำความผิด

เว้นแต่ทรัพย์สินเหล่านี้เป็นทรัพย์สินของผู้อื่นซึ่งมิได้รู้เห็นเป็นใจด้วย
ในการกระทำความผิด"

ทรัพย์สินตามมาตรา 33 นี้ แยกออกเป็น 2 อย่างคือ

1. ทรัพย์สินซึ่งได้ใช้หรือมีไว้เพื่อใช้ในการกระทำความผิด หมายความว่า
ทรัพย์สินนั้นอาจจะได้ใช้กระทำความผิดไปแล้ว เช่น ปืนที่ใช้ยิงคน หรืออาจเป็นทรัพย์สินซึ่งไม่ได้ใช้
กระทำความผิด แต่มีเอาไว้โดยเจตนาเพื่อใช้ในการกระทำความผิด ซึ่งโดยปกติรู้ได้จากสภาพ
ของตัวทรัพย์สินนั้นเอง เช่น กุญแจมือ หรือมีดเจตนา ก็ต้องมีพฤติการณ์ หรือสิ่งอื่นประกอบให้เห็นว่า
มีไว้เพื่อใช้ในการกระทำความผิด เช่น มีไขควงและสว่านไปป็นบ้านคนอื่นเพื่อเข้าไปลักทรัพย์
แต่ถูกจับได้ก่อนลงมืองัดแงะบ้าน ศาลริบไขควงและสว่านได้ จากตัวอย่าง จะเห็นได้ว่า
การมีไขควงก็ดี หรือสว่านก็ดี ถ้ามีไว้เฉย ๆ ไม่มีการกระทำอื่นใด จะถือว่ามิได้มีไว้เพื่อ
ใช้ในการกระทำความผิดยังไม่ได้ แต่เมื่อมีแล้วเอาติดตัวไปเพื่อใช้ในการลักทรัพย์ จึงเป็น
ทรัพย์สินที่มีไว้เพื่อใช้ในการกระทำความผิด

2. ทรัพย์สินซึ่งได้มาโดยการกระทำความผิด การริบทรัพย์สินที่ได้มาโดยการ
กระทำความผิดนั้นเป็นการป้องกันไม่ให้บุคคลที่กระทำความผิดได้รับผลประโยชน์จากการกระ
ทำความผิดของตน เช่น เงินที่ได้มาจากการขายของผิดกฎหมาย หรือ ถ่านที่ได้มาจากการ
กระทำผิดพระราชบัญญัติป่าไม้ มาตรา 48 แม้จะริบตามมาตรา 74 ไม่ได้ เพราะไม่ใช่ไม้
หรือของป่า แต่ริบได้ตามมาตรา 33 (ฎีกาที่ 305/2517) ศาลริบเงินที่ได้จากการขายสลาก
กินแบ่งเกินราคาทั้ง 5 บาท 50 สตางค์ ไม่ใช่ริบเฉพาะ 50 สตางค์ ที่เกินราคา (ฎีกาที่
2839/2516)

จำเลยมีและจำหน่ายเฮโรอีน เงินที่จำเลยขายเฮโรอีนได้นั้นเป็นทรัพย์สินที่จำเลยได้มาโดยการกระทำความผิด ศาลริบตามมาตรา 33 (2) (ฎีกาที่ 2679/2521) เงินที่ได้มาจากการขายทรัพย์สินที่ลักไม่ใช่ทรัพย์สินที่ได้จากการกระทำความผิด เพราะไม่ได้ลักเงินนั้น การที่ผู้ลักทรัพย์สินของที่ลักมาก็ไม่เป็นความผิดฐานรับของโจร

การริบโดยดุลพินิจตามมาตรา 33 มีลักษณะที่เหมือนกับการริบโดยเด็ดขาดตามมาตรา 34 อยู่ประการหนึ่ง คือ ถ้าทรัพย์สินนั้นเป็นของผู้อื่นที่มีได้รู้เห็นเป็นใจกับการกระทำความผิด ศาลไม่มีอำนาจริบ

ตัวอย่าง 1 ก.เอาปืนมีทะเบียนมาให้ ข.ช่วยซ่อม ข.เอาปืนจาก ก.ไปฆ่าคนตาย ศาลริบปืนไม่ได้ (ฎีกาที่ 1301/2480)

ตัวอย่าง 2 ธนบัตรของกลางที่นำมาใช้ล่อซื้อเฮโรอีนจากจำเลย เป็นเงินที่ตำรวจยึดมาจากสำนักงานปราบปรามยาเสพติดให้โทษอเมริกา มิใช่ของจำเลย จึงต้องคืนธนบัตรนั้นแก่เจ้าของไปจะริบไม่ได้ (ฎีกาที่ 3504/2526)

ทรัพย์สินที่ศาลมีอำนาจริบต้องเป็นทรัพย์สินที่ใช้หรือมีไว้เพื่อใช้ หรือได้มาโดยการกระทำความผิด ดังนั้น ถ้าการกระทำนั้นชอบด้วยกฎหมาย หรือมีเหตุยกเว้นความผิด ศาลริบไม่ได้

ตัวอย่าง มีคดีใช้ในการป้องกันตัวโดยชอบด้วยกฎหมาย ตามมาตรา 68 ศาลริบไม่ได้ (ฎีกาที่ 552/2515)

ถ้าเป็นการกระทำความผิด แต่กฎหมายยกเว้นโทษ ศาลมีอำนาจริบทรัพย์สินนั้นได้ เช่น การใช้ทรัพย์สินกระทำความผิดด้วยความจำเป็น หรือ เด็กกระทำความผิด ไม่ต้องรับโทษตามมาตรา 74

ตัวอย่าง เด็กอายุ 14 ปี เล่นการพนันผิดกฎหมาย ศาลไม่ลงโทษเด็ก แต่ให้
ริบไฟ์ของกลาง (ฎีกาที่ 246/2516)

ข้อสังเกตเกี่ยวกับการริบโทษคุณนิจ ทรัพย์สินที่ศาลมีอำนาจริบตามมาตรา 33
มีข้อสังเกตบางประการ ดังนี้

1. ต้องเป็นทรัพย์สินที่เจตนาใช้ หรือมีไว้เพื่อเจตนาใช้ในการกระทำความผิด
จะนั้น ถ้าเป็นเรื่องกระทำความผิดโดยประมาท ศาลริบไม่ได้ **ตัวอย่าง** เช่น คำพิพากษาฎีกา
ที่ 2073/2492 จำเลยใช้ปืนยิงหมาป่าโดยประมาท เป็นเหตุให้กระสุนไปถูกคนมาดเจ็บ
สาหัส ศาลวินิจฉัยว่า สิ่งของที่บุคคลใช้หรือมีไว้โดยเจตนา จะใช้สำหรับกระทำความผิดซึ่ง
เป็นของควรริบนั้น หมายถึง สิ่งของที่บุคคลเจตนาจะใช้กระทำความผิด คดีเรื่องนี้จำเลยมิได้
เจตนาใช้ปืนกระทำความผิด จึงริบไม่ได้

2. ต้องเป็นทรัพย์สินซึ่งใช้ในการกระทำความผิดโดยตรง หรือใกล้ชิดกับการ
กระทำ **ตัวอย่าง** เช่น เอาฉม็อมบรรจุกระป๋องซ่อนไว้ในเรือกระแซง มีกองถ้ำเปิดเหนือกระป๋อง
นั้น ศาลวินิจฉัยว่าเรือมีไซ้ของที่ใช้ในการกระทำผิด ซึ่งต้องเป็นสิ่งซึ่งได้ใช้ในการกระทำผิด
โดยตรง หรือใกล้ชิด (ฎีกาที่ 1346/2496) รถยนต์ที่ใช้ขนฝิ่น ศาลไม่ริบเช่นเดียวกัน (ฎีกา
ที่ 967/2502) ยางนอก ยางใน และวงล้อรถยนต์ ที่มีฝิ่นซ่อนอยู่ในนั้น ศาลริบ แต่ไม่ริบ
รถยนต์ (ฎีกาที่ 1318/2496)

3. ทรัพย์สินซึ่งใช้ในการกระทำความผิด ต้องได้ใช้ในขณะกระทำความผิด ถ้า
ได้ใช้ก่อนหรือใช้หลังจากกระทำความผิดไปแล้ว ศาลริบไม่ได้

ตัวอย่าง 1 พาหนะที่ใช้เพื่อไปและกลับจากสถานที่ ๗ ทำการลักทรัพย์ เป็น
สิ่งที่ใช้ก่อนลงมือในชั้นพยายาม และภายหลังจากที่การกระทำความผิดสำเร็จแล้ว แม้จะชน
ทรัพย์ที่ลักมาด้วยก็ไม่ใช้สิ่งที่ใช้ร่วมในการกระทำความผิดเป็นสิ่งไม่ควรริบ (ฎีกาที่ 231/2500)

ตัวอย่าง 2 รถจักรยานยนต์ ที่จำเลยใช้ในการวิ่งราวทรัพย์สินนั้นไม่เรียกว่า เป็นทรัพย์สินที่ใช้ในการกระทำความผิด จึงริบไม่ได้ (ฎีกาที่ 3388/2516)

ตัวอย่าง 3 กระสุนปืนที่บรรจุใหม่ หลังจากยิงคนแล้ว ไม่ใช่ทรัพย์สินที่ใช้กระทำความผิด ศาลไม่ริบ (ฎีกาที่ 611/2515)

ตัวอย่าง 4 ใช้รถยนต์พาผู้เสียหายไปขู่เอาทรัพย์สิน โดยเป็นแผนการคบคิดกัน ไม่เพียงแต่ใช้เป็นยานพาหนะแต่อย่างเดียว ศาลจึงริบตามมาตรา 33 (1) เพราะเป็นการใช้รถในขณะกระทำความผิดมาตั้งแต่ต้น จนกระทั่งเสร็จสิ้นการกระทำความผิด จึงมิใช่ใช้เป็นยานพาหนะแต่อย่างเดียว (ฎีกาที่ 2736/2522)

4. ทรัพย์สินตามมาตรา 33 นี้ ความผิดมิใช่อยู่ที่ตัวทรัพย์สิน แต่ผิดที่การกระทำ และการกระทำนั้นต้องเป็นความผิดในตัวเอง ไม่ใช่ผิดเพราะเงื่อนไขอย่างอื่น เช่น มิได้รับอนุญาต หรือเพราะไม่ได้จดทะเบียนตามกฎหมาย

ตัวอย่าง 1 ก.ซื้อธนบัตรต่างประเทศไว้จำหน่าย โดยมิได้รับอนุญาตอันเป็นความผิดตามพระราชบัญญัติควบคุมการแลกเปลี่ยนเงินตราต่างประเทศ จะริบไม่ได้ เพราะมิใช่สิ่งที่ใช้ หรือมีไว้เพื่อใช้ในการกระทำความผิด เพราะความหมายคำว่ากระทำความผิด หมายความว่า ต้องเป็นการกระทำความผิดในตัวเอง ไม่ใช่เป็นความผิด เพราะมิได้รับอนุญาต (ฎีกาที่ 209/2486, ที่ 888/2487)

ตัวอย่าง 2 การมีไว้ซึ่งเนื้อสุกร เพื่อจำหน่ายทั้งตัวนั้น พระราชบัญญัติควบคุมการฆ่าสัตว์และจำหน่ายเนื้อสัตว์ พ.ศ. 2502 มาตรา 16 บัญญัติห้ามไว้เฉพาะเมื่อไม่มีใบอนุญาตให้ฆ่ากำกับ การมีไว้เพื่อจำหน่ายโดยไม่มีใบอนุญาตเช่นนี้ ความผิดจึงอยู่ที่ไม่มีใบอนุญาต ส่วนเนื้อสุกร ย่อมถือไม่ได้ว่าเป็นทรัพย์สินที่มีไว้เป็นความผิด ไม่อยู่ในข่ายที่จำต้องริบตามมาตรา 32 (ฎีกาที่ 475/2506)

ตัวอย่าง 3 จำเลยได้รับใบอนุญาตให้ขายยาประเภท ค. ซึ่งตามกฎหมายจะขายยาอันตรายมิได้ การที่จำเลยฝ่าฝืนเท่ากับจำเลยขายยาอันตรายโดยมิได้รับอนุญาต ยาของกลางจึงไม่ใช่ทรัพย์สินที่จำเลยใช้ในการกระทำความผิด จะริบตามประมวลกฎหมายอาญามาตรา 33 ไม่ได้ (ฎีกาที่ 389/2512)

ตัวอย่าง 4 มีน้ำตาลทรายไว้ในความครอบครองเกิน 1,000 กิโลกรัม ฝ่าฝืนประกาศคณะกรรมการกลาง กำหนดราคาสินค้า และป้องกันการผูกขาด ฉบับที่ 32/2523 ความผิดนั้นเกิดจากการที่จำเลยมิได้รับอนุญาต น้ำตาลทรายของกลางจึงไม่ใช่ทรัพย์สินที่มีไว้เพื่อใช้ในการกระทำความผิด หรือได้มาโดยการกระทำความผิดตามมาตรา 33 ประมวลกฎหมายอาญาจึงไม่ริบ (ฎีกาที่ 388/2524)

อย่างไรก็ดี การกระทำความผิดโดยมิได้รับอนุญาตนั้น จะถือว่าทรัพย์สินที่ใช้ในการกระทำความผิด ไม่ใช่ทรัพย์สินที่ศาลจะริบได้ในทุกกรณียังไม่ได้ จะต้องพิจารณาต่อไปว่า กฎหมายกำหนดคุณสมบัติ หรือความรู้ของผู้ขออนุญาตไว้อย่างใดหรือไม่ หากไม่ได้กำหนดไว้ และถ้าผู้กระทำความผิดขออนุญาตก่อนกระทำก็คงได้รับอนุญาต ความผิดกรณีนี้เป็นความผิดเพราะมิได้รับอนุญาต ศาลริบไม่ได้ แต่ถ้ากฎหมายกำหนดคุณสมบัติ หรือความรู้ของผู้ขออนุญาตไว้ และผู้กระทำไม่มีคุณสมบัติ หรือความรู้ตามที่กำหนดนั้น ถึงแม้จะขออนุญาตก็ย่อมไม่ได้รับอนุญาต กรณีนี้ ความผิดอยู่ที่การกระทำ ศาลมีอำนาจริบทรัพย์สินนั้นได้ ตามมาตรา 33

ตัวอย่าง 1 จำเลยปรุงยาขึ้นจำหน่ายโดยไม่ได้ขึ้นทะเบียน และมิได้รับอนุญาตเป็นผู้ประกอบโรคศิลปะ โดยจำเลยไม่มีคุณวุฒิตามที่กฎหมายกำหนดสำหรับผู้ที่ได้รับอนุญาตเช่นนั้น ความผิดของจำเลยอยู่ที่การกระทำปรุงยาจำหน่าย หากใช้เพียงมิได้รับอนุญาตเท่านั้น ยาที่ผสมบรรจุขวดปิดสลากเรียบร้อยแล้วกับตัวยาที่ใช้ผสม จึงเป็นของที่จำเลยได้ใช้ในการกระทำความผิดและได้มาโดยการกระทำความผิด ต้องตามประมวลกฎหมายอาญามาตรา 33 (ฎีกาที่ 456/2505)

ตัวอย่าง 2 จำเลยไม่มีความรู้ทางหมอแต่อย่างใด เป็นคนธรรมดา ไม่มีสิทธิ จะขออนุญาตเพื่อประกอบโรคศิลปะ ได้บังอาจรับฉีดยาบำบัดโรคเพื่อแสวงหาผลประโยชน์และ สิ้นจ้าง การกระทำของจำเลยจึงถือได้ว่าเป็นความผิดอยู่ในตัว มิใช่มีสิทธิจะขออนุญาต แต่ ไม่ได้ขอ ฉะนั้น ยาฉีด เข็มฉีดยา ฯลฯ ของกลางที่จำเลยมีไว้ใช้ในการกระทำผิด จึง เป็นของควรริบตามมาตรา 33 (ฎีกาที่ 1386/2505)

ตัวอย่าง 3 จำเลยเป็นคนต่างด้าว ประกอบอาชีพตัดผม เป็นความผิดตาม พระราชบัญญัติช่วยอาชีพและวิชาชีพ พ.ศ.2484 ซึ่งกฎหมายห้ามไว้เด็ดขาด มิให้คนต่างด้าว ประกอบอาชีพตัดผม จึงขาดคุณสมบัติเครื่องมือเครื่องใช้และธนบัตร ซึ่งเป็นของกลาง จึงเป็น ของที่จำเลยได้ใช้ในการกระทำผิด และได้มาโดยได้กระทำความผิดตามมตรา 33 จึง ให้ริบ (ฎีกาที่ 348/2508)

5. การใช้อยานพาหนะในการกระทำความผิด มักเป็นปัญหาว่า กรณีใดศาลริบ กรณีใดศาลไม่ริบ เพราะคำพิพากษาฎีกา วินิจฉัยแตกต่างกันออกไป บางเรื่องก็วินิจฉัยว่าริบ ไม่ได้ บางเรื่องวินิจฉัยว่า ไม่ริบ ซึ่งอาจเป็นกรณีริบได้ แต่ศาลใช้ดุลพินิจไม่ริบ บางเรื่องก็ ให้ริบ ดังตัวอย่างต่อไปนี้

คำพิพากษาฎีกาที่ 3888/2516 รถจักรยานยนต์ที่จำเลยใช้เป็นพาหนะที่ใช้ใน การวิ่งราวทรัพย์ ไม่เรียกว่า เป็นทรัพย์ที่ใช้ในการกระทำผิด

คำพิพากษาฎีกาที่ 2065/2518 พวกของจำเลย เข้าไปชิงสร้อยคอสร้อยข้อมือ หลายเส้นในร้านขายทอง ส่วนจำเลยจอดรถจักรยานยนต์ติดเครื่องคอยอยู่ที่หน้าร้าน พอพวก ของจำเลยได้ทรัพย์แล้ววิ่งออกมาขึ้นรถจักรยานยนต์ จำเลยขับพาหนีไป วินิจฉัยว่า การที่ จำเลยร่วมทำผิดฐานชิงทรัพย์รายนี้ โดยใช้รถจักรยานยนต์เป็นพาหนะหลบหนี จำเลยต้องระ วางโทษหนักขึ้น ตามมาตรา 340 ตรี คือใช้อยานพาหนะในการชิงทรัพย์ หรือปล้นทรัพย์

แต่รถจักรยานยนต์นี้มิใช่ทรัพย์สินที่จำเลยกับพวกได้ใช้หรือมีไว้เพื่อใช้ในการกระทำความผิดฐานชิงทรัพย์รายนี้ คงเป็นเพียงยานพาหนะสำหรับใช้ไปมาแล้วพวกจำเลยกับพวกหลบหนีพ้นจากการจับกุม โดยสะดวกรวดเร็วขึ้นเท่านั้น มิใช่ทรัพย์สินที่จะรับได้ตามมาตรา 33 (1)

คำพิพากษานี้ที่ 2695/2526 จำเลยใช้รถจักรยานยนต์เป็นพาหนะพาสร้อยคอทองคำหลบหนี และเพื่อให้พ้นการจับกุมภายหลังชิงทรัพย์สำเร็จ มิได้ใช้เป็นพาหนะในการกระทำความผิดชิงสร้อยคอ รถจักรยานยนต์จึงมิใช่ทรัพย์สินอันพึงรับตามมาตรา 33 (1) (ข้อเท็จจริง ในคดีนี้ปรากฏว่าจำเลยไม่ได้มีเจตนาใช้รถจักรยานยนต์ของกลาง เป็นพาหนะขับขึ้นมาเพื่อกระทำการชิงทรัพย์แต่แรก จำเลยทั้ง 2 เพิ่งมีเจตนากระทำความผิดชิงทรัพย์ในระหว่างนั่งดื่มสุรา และเห็นผู้เสียหายสวมสร้อย จึงวินิจฉัยว่าจำเลยใช้รถจักรยานยนต์พาสร้อยคอทองคำหลบหนีไปเพื่อให้พ้นจากการจับกุมภายหลังชิงทรัพย์สำเร็จแล้ว)

แนวคำพิพากษานี้ที่รับ มีดังนี้

คำพิพากษานี้ที่ 44/2520 ใช้รถจักรยานยนต์เป็นพาหนะเพื่อสะดวกในการวิ่งราวทรัพย์ หรือพาทรัพย์ไปเพื่อให้พ้นจากการจับกุม นับเป็นความผิดตามมาตรา 366 ทวิ ศาลรับรถจักรยานยนต์ได้ตามมาตรา 33

คำพิพากษานี้ที่ 2663/2522 จำเลยที่ 1 ขับรถขึ้นล่องไปมาในท้องที่ เกิดเหตุก่อนเกิดเหตุ และขับรถตามหลังแล้วแข่งขึ้นหน้ารถ โดยสารคันที่ถูกปล้นเพื่อคอยช่วยเหลือจำเลยอื่นขณะทำการปล้นทรัพย์อยู่ในรถ เพื่อคอยรับพาหลบหนีหลังจากปล้นทรัพย์เสร็จแล้ว จึงเป็นผู้สนับสนุนการกระทำความผิด รถยนต์ของกลางเป็นทรัพย์สินที่จำเลยที่ 1 กับพวกใช้ในการกระทำความผิดฐานปล้นทรัพย์ ศาลมีอำนาจรับ

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 2736/2522 ใช้รถยนต์พาผู้เสียหายไปซื้อเอาทรัพย์สิน โดยเป็นการวางแผนคบคิดกันมาก่อน ไม่เพียงแต่ใช้รถเป็นยานพาหนะอย่างเดียว ฉะนั้นจึงต้องริบรถด้วย ตามมาตรา 33 (1)

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 1598/2521 จำเลยใช้เรือกาทพาคคนต่างด้าวเข้าเมืองแล้วไม่ผ่านการตรวจของเจ้าหน้าที่ ซึ่งเป็นความผิด ตามพระราชบัญญัติคนเข้าเมือง เรือและพายเป็นทรัพย์สินที่ใช้เพื่อให้ได้รับผลในการกระทำผิดโดยตรง ควรริบตามมาตรา 33 (1)

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 890/2524 จำเลยใช้รถยนต์บรรทุกทราย เกินน้ำหนักอัตราที่กำหนด เป็นการใช้รถยนต์กระทำผิดตามประกาศคณะปฏิวัติ ฉบับที่ 295 แม้ประกาศคณะปฏิวัติ ฉบับที่ 295 แม้ประกาศคณะปฏิวัติ ฉบับที่ 295 ไม่มีบัญญัติให้ริบรถยนต์ ศาลก็ริบได้ตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 33

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 1519/2527 จำเลยอยู่บนรถกระบะแล่นตามหลังรถสิบล้อไป แล้วป็นจากรถกระบะขึ้นไปบนรถสิบล้อ พยายามที่จะปล้นรถสิบล้อ วินิจฉัยว่าเป็นการที่จำเลยใช้รถกระบะเป็นยานพาหนะในการปล้นทรัพย์สิน ตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 340 ตรี ศาลริบรถกระบะ

เมื่อพิจารณาตัวอย่างคำพิพากษาศาลฎีกาข้างต้นพอจะยึดแนวได้ว่า ถ้ายานพาหนะนั้นถูกใช้เป็นส่วนหนึ่งของการกระทำผิด ศาลริบได้ ถ้าใช้เป็นเพียงพาหนะ หรือไม่ได้ใช้ในขณะกระทำผิด ศาลริบไม่ได้ พิจารณาเปรียบเทียบระหว่างคำพิพากษาศาลฎีกาที่ 1073/2525 กับคำพิพากษาศาลฎีกาที่ 44/2520 เห็นได้ชัดว่า ศาลไม่ริบตามฎีกาที่ 1073/2525 เพราะเป็นการใช้รถเป็นพาหนะมายิงคน การยิงคนโดยมีรถเป็นพาหนะหรือไม่ ก็ผิดเหมือนกัน รถจึงไม่ใช่ส่วนหนึ่งของการกระทำผิด แต่ในฎีกาที่ 44/2520 เป็นการใช้รถเป็นพาหนะเพื่อ

สะดวกแก่การกระทำผิด หรือพาทรัพย์สินไป ซึ่งเป็นองค์ประกอบความผิดของมาตรา 366 ทวิ รับโทษหนักกว่าการชิงทรัพย์ธรรมดา ไม่ได้ใช้รถเป็นพาหนะในการกระทำผิด รถจึงเป็นส่วนหนึ่งของการกระทำผิด ศาลรับได้ มีข้อนำพิจารณาอีกประการหนึ่งคือ ถ้าการกระทำผิดนั้นไม่มียานพาหนะจะทำผิดไม่ได้ ยานพาหนะนั้นก็ต้องเป็นทรัพย์สินที่ใช้ในการกระทำผิด ศาลรับได้เช่น ขับรถจักรยานยนต์ตามไปกระชากสร้อยคอคนโดยสารบนรถเมล์ ศาลรับรถได้ และสิ่งที่ต้องคำนึง คือ การรับนี้เป็นดุลพินิจของศาล ดังนั้น แม้จะเป็นกรณีที่ศาลรับได้ ศาลก็อาจไม่รับ

6. โทษรับทรัพย์สินมุ่งที่ตัวทรัพย์สิน แม้ศาลไม่ลงโทษจำเลย แต่ถ้าทรัพย์สินนั้นเข้าลักษณะที่ศาลรับได้ ตามมาตรา 33 ศาลย่อมมีอำนาจรับ

ตัวอย่าง 1 โดยสลากกินรวบของกลาง เป็นทรัพย์สินที่ใช้ในการกระทำผิด แม้โทษสลากกินรวบที่จับได้ จะเป็นโทษเล่นสลากกินรวบครั้งก่อนไม่ใช่ครั้งที่กระทำความผิดนี้ แม้ศาลจะพิพากษายกฟ้อง ศาลก็รับได้ตามมาตรา 33 (ฎีกาที่ 751/2507)

ตัวอย่าง 2 โจทก์ฟ้องว่า จำเลยกับพวกมีปืนและสายไฟฟ้าติดตัว ร่วมกันปล้นทรัพย์สิน โดยใช้สายไฟฟ้ารัดคอเจ้าทรัพย์ แม้ศาลจะวินิจฉัยว่า จำเลยมิได้กระทำความผิด แต่เมื่อข้อเท็จจริงปรากฏว่า สายไฟฟ้าของกลางเป็นทรัพย์สินซึ่งใช้ในการกระทำผิดแล้ว ก็ย่อมรับได้ เพราะอยู่ในดุลพินิจของศาลตามมาตรา 33 (ฎีกาที่ 52/2516 ที่ประชุมใหญ่)

ตัวอย่าง 3 การรับทรัพย์สินแม้ประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 18 บัญญัติว่าเป็นโทษสถานหนึ่ง แต่ก็โทษที่มุ่งถึงตัวทรัพย์สินเป็นสำคัญ ต่างกับโทษสถานอื่น แม้จำเลยซึ่งเป็นผู้กระทำความผิด จะไม่ต้องรับโทษ เพราะมีอายุไม่เกิน 14 ปี ศาลก็ชอบที่จะสั่งรับทรัพย์สินของกลางได้ (ฎีกาที่ 246/2516)

7. ทรัพย์สินที่ศาลริบไม่จำเป็นต้องเป็นทรัพย์สินของกลางในคดี แม้ไม่ได้ยึดทรัพย์สิน
มา หรือทรัพย์สินอยู่ในความครอบครองของผู้อื่น ศาลมีอำนาจริบได้ ข้อสำคัญจะต้องมีตัวทรัพย์สิน
อยู่ในขณะศาลพิพากษาเพื่อให้ทรัพย์สิน ตกเป็นของแผ่นดินได้ ถ้าไม่สามารถยึดมาได้ ก็ยังมี
วิธีบังคับอย่างอื่น เช่น ให้ชดใช้ราคา แต่ถ้าทรัพย์สินสูญหายไป หรือถูกทำลายไป ไม่มีตัวตนแล้ว
ขณะที่ศาลพิพากษา ทรัพย์สินไม่สามารถตกเป็นของแผ่นดินได้ ศาลจึงไม่มีอำนาจริบ เช่น ผู้
กระทำผิดขังขังลงแม่น้ำก่อนถูกจับ ฆมาไม่พบ เป็นการไม่แน่ว่าจะได้ทรัพย์สิน ตกมาเป็น
ของแผ่นดินได้ ศาลจะสั่งริบเพื่อ ๆ ไว้ก่อนไม่ได้ (ฎีกาที่ 804/2505, ที่ 1587/2505)
เมื่อศาลสั่งริบไม่ได้ เพราะไม่มีตัวตนของทรัพย์สินที่จะตกเป็นของแผ่นดิน ขณะศาลพิพากษา ศาลก็
ไม่มีอำนาจสั่งใช้ราคาทรัพย์สิน หรือกักขังเพื่อเร่งให้ใช้ราคาได้ (ฎีกาที่ 1396/2510)

การขอให้ริบทรัพย์สิน ทรัพย์สินเป็นโทษชนิดหนึ่ง จึงมีปัญหาว่า ศาลมีอำนาจสั่งริบ
ทรัพย์สิน โดยไม่มีคำขอของโจทก์ได้หรือไม่ และถ้าศาลสั่งให้ริบโดยไม่มีคำขอ จะเป็นการ
พิพากษาเกินคำขอต้องห้ามตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 192 หรือไม่
สำหรับการริบทรัพย์สินโดยเด็ดขาด ตามมาตรา 32 ศาลต้องสั่งริบโดยไม่มีคำหนึ่งถึงว่าทรัพย์สิน
ในกรณีนี้เห็นว่าศาลริบได้โดยไม่ต้องมีคำขอให้ริบมาในฟ้อง ถ้าปรากฏขึ้นมาในระหว่าง
พิจารณาว่า ทรัพย์สินของกลางเป็นทรัพย์สินที่กฎหมายบัญญัติว่าผู้ใดทำหรือมีไว้เป็นความผิด ศาลต้อง
สั่งริบเสมอ เพราะตัวทรัพย์สินเป็นความผิดในตัวเอง ศาลสั่งคืนให้ใครไม่ได้ มิฉะนั้นเมื่อสั่ง
คืนไปแล้ว ใครมารับคืน ผู้นั้นก็มีความผิด ทรัพย์สินเหล่านั้นสามารถเห็นได้ชัดเจนว่าเป็นสิ่งผิด
กฎหมาย เช่น ผิ่น กัญชา เฮโรอีน แต่ถ้าเป็นปืนเถื่อน หรือปืนไม่มีทะเบียน แม้จะเป็น
ทรัพย์สินที่ต้องริบตามมาตรา 32 ก็ต้องมีการแสดงหลักฐานให้ศาลเห็นว่าปืนนั้นไม่มีทะเบียน ดัง
นั้น เรื่องปืนเถื่อนศาลจึงวินิจฉัย ดังนี้ อาวุธปืนของกลางไม่มีทะเบียน ศาลคืนให้ใครไม่ได้
เพราะขัดต่อกฎหมาย แต่คำสั่งไม่ริบ เพราะเกินคำขอของโจทก์ที่จะสั่งได้ ตามประมวลกฎหมาย
วิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 192 (ฎีกาที่ 892/2497) โจทก์ฟ้องขอให้ริบบินของกลาง
แต่ได้ความว่า จำเลยใช้ปืนป้องกันตัวพอสมควรแก่เหตุ ศาลตัดสินว่า การกระทำของจำเลย

ไม่เป็นความผิด ไม่ควรรับเป็นของกลาง แม้ยานโจทก์จะเบิกความว่าปิ่นนั้นไม่มีทะเบียน ศาลฎีกาวินิจฉัยว่า ไม่มีประเด็นว่าของกลางมีทะเบียนหรือไม่ เพราะโจทก์มิได้บรรยายมาในฟ้อง (ฎีกาที่ 1611/2500) โจทก์ไม่บรรยายฟ้องว่าปิ่นของกลางไม่มีทะเบียน และไม่มีคำขอให้รับ แม้จำเลยจะเบิกความรับ ศาลวินิจฉัยว่าเกินคำขอ รับไม่ได้ (ฎีกาที่ 2808/2516)

ส่วนการรับตามมาตรา 33 และมาตรา 34 นั้น ศาลฎีกาวินิจฉัยว่า ถ้าไม่มีคำขอ ศาลไม่รับตามมาตรา 33 (ฎีกาที่ 1140/2516) โจทก์ยื่นคำร้องเพิ่มเติมฟ้องขอให้รับปลอกกระสุนปืนของกลาง ซึ่งใช้ยิง ศาลชั้นต้นมิได้สั่งคำร้อง ไม่ได้ว่าศาลอนุญาตให้เพิ่มเติมฟ้อง ศาลไม่รับของกลาง (ฎีกาที่ 3116/2516) การรับทรัพย์สิน โจทก์เพียงบรรยายฟ้อง และมีคำขอมาในฟ้องให้รับ โดยไม่จำต้องอ้างบทมาตราที่ให้รับมาด้วย ศาลรับได้ไม่เป็นการเกินคำขอ เพราะมาตรา 158 ข้อ 6 ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาบัญญัติว่าให้อ้างมาตราในกฎหมายที่บัญญัติว่า การกระทำเช่นนั้นเป็นความผิดเท่านั้น หากได้บัญญัติให้ต้องอ้างบทมาตราที่กฎหมายบัญญัติให้รับของกลางในคดีอาญาเหล่านั้นด้วย ศาลจึงมีอำนาจจริงของกลางได้ เพราะโจทก์มีคำขอไว้แล้ว (ฎีกาที่ 474/2498, ที่ 70/2510, ที่ 531/2510)

ผลของคำพิพากษาให้รับทรัพย์สิน

มาตรา 35 "ทรัพย์สินซึ่งศาลพิพากษาให้รับ ให้ตกเป็นของแผ่นดิน แต่ศาลจะพิพากษาให้ทำให้ทรัพย์สินนั้นใช้ไม่ได้ หรือทำลายทรัพย์สินนั้นเสียก็ได้"

โดยผลของคำพิพากษาให้รับ กรรมสิทธิ์ในทรัพย์สินนั้นสูญสิ้นไปจากเจ้าของเดิม และตกเป็นของแผ่นดิน ไปในทันที (ฎีกาที่ 532/2513) และมีผลตั้งแต่วันที่ศาลมีคำพิพากษา โดยไม่ต้องรอให้คดีถึงที่สุด จนกว่าจะมีการเปลี่ยนแปลงในภายหลังเช่น คำพิพากษาศาลอุทธรณ์ หรือศาลฎีกา พิพากษายกฟ้อง และสั่งให้คืนทรัพย์สินที่รับ หรือเป็นกรณีจำเลยตายระหว่างอุทธรณ์ ทำให้คดีระงับไป ต้องคืนทรัพย์สินที่รับ

การพิพากษาให้รับทรัพย์สิน ศาลอาจสั่งทำให้ทรัพย์สินนั้นใช้ไม่ได้ หรือสั่งทำลายทรัพย์สินนั้นก็ได้ เช่น ศาลสั่งให้ทำลาย เครื่องหมายการค้าปลอม เงินตราปลอม รูปรอยประติษฐานที่ใช้ในการค้า (ฎีกาที่ 481/2507)

การบังคับคดี

มาตรา 37 "ถ้าผู้ศาลสั่งทรัพย์สินที่รับไม่ส่งภายในเวลาที่ศาลกำหนด ให้ศาลมีอำนาจสั่งดังต่อไปนี้

- (1) ให้ยึดทรัพย์สินนั้น
- (2) ให้ชำระราคาหรือส่งยึดทรัพย์สินอื่นของผู้นั้นชดใช้ราคาจนเต็มหรือ
- (3) ในกรณีที่ศาลเห็นว่า ผู้นั้นจะส่งทรัพย์สินที่สั่งให้ส่งได้ แต่ไม่ส่งหรือชำระราคาทรัพย์สินนั้นได้ แต่ไม่ชำระ ให้ศาลมีอำนาจกักขังผู้นั้นไว้จนกว่าจะปฏิบัติตามคำสั่ง แต่ไม่เกินหนึ่งปี แต่ถ้าภายหลังปรากฏแก่ศาลเอง หรือโดยคำเสนอของผู้นั้นว่า ผู้นั้นไม่สามารถส่งทรัพย์สินหรือชำระราคาได้ ศาลจะสั่งให้ปล่อยตัวผู้นั้นไปก่อนครบกำหนดก็ได้"

ดังนั้น วิธีการบังคับในการรับทรัพย์สินจึงมีอยู่ 3 ประการดังต่อไปนี้คือ

1. **การยึดทรัพย์สินที่ถูกสั่งรับ** เมื่อศาลพิพากษาให้รับทรัพย์สินใดแล้วหากไม่ส่งทรัพย์สินนั้นให้ศาลภายในเวลาที่ศาลกำหนด ศาลก็มีอำนาจสั่งยึดทรัพย์สินนั้นมาเพื่อจัดการตามคำพิพากษาได้ ไม่ว่าจะทรัพย์สินนั้นจะอยู่ที่ใคร หรือศาลจะลงโทษจำเลยหรือไม่

2. **การให้ชำระราคาหรือส่งยึดทรัพย์สินอื่นมาชดใช้ราคา** โดยปกติเมื่อศาลมีทางบังคับโดยยึดทรัพย์สินที่ถูกสั่งรับได้ ศาลก็จะใช้วิธีนั้นเพราะเป็นโทษที่มุ่งตัวทรัพย์สิน เนื่องจากทรัพย์สินนั้นเป็นความผิดหรือเป็นตัวที่ทำให้เกิดความผิดแต่ในกรณีที่ไม้อาจยึดทรัพย์สินที่ถูกสั่งรับ

ได้ หรือทำให้ไม่สะดวก ก็มีทางแก้ คือ

- 2.1 ศาลอาจสั่งให้ชำระเงินเท่ากับราคาทรัพย์สินที่ถูกส่งริบก็ได้ หรือ
- 2.2 ศาลอาจสั่งยึดทรัพย์สินอื่นของผู้นั้นมาชดเชยให้เท่ากับราคาทรัพย์สินที่ถูกส่งริบก็ได้ เช่น ของหนีภาษีตามพระราชบัญญัติศุลกากร พ.ศ.2469 มาตรา 27 ซึ่งต้องริบ แม้เจ้าพนักงานจะได้คืนให้จำเลยไปก่อนศาลพิพากษา และจำเลยขายไปหมดแล้ว ศาลก็พิพากษาให้ริบ และตีราคาบังคับคดีต่อไปให้จำเลยใช้ราคาได้ (ฎีกาที่ 736/2482)

3. การให้กักขัง กรณีที่ศาลจะสั่งให้กักขังได้นั้นก็ต่อเมื่อศาลเห็นว่ามีการจงใจชักชวนอย่างหนึ่งอย่างใด ดังต่อไปนี้ คือ

- 3.1 ศาลสั่งให้ส่งทรัพย์สินที่ถูกส่งริบ และผู้นั้นสามารถส่งให้ศาลได้แต่ไม่ส่ง หรือ
- 3.2 ศาลสั่งให้ชำระราคาทรัพย์สินที่ถูกส่งริบ และผู้นั้นสามารถชำระได้แต่ไม่ชำระ

เมื่อมีการจงใจชักชวนอย่างหนึ่งอย่างใดดังกล่าวข้างต้นแล้ว มาตรา 37 (3) ให้ศาลมีอำนาจกักขังผู้นั้นไว้ได้ ซึ่งศาลจะใช้วิธีนี้ต่อเมื่อเห็นว่าเป็นการสมควร และจำเป็น ส่วนกำหนดเวลาที่จะกักขังได้ในเรื่องนี้ มีดังนี้ คือ

1. มาตรา 37 (3) ให้ศาลมีอำนาจสั่งกักขังผู้ชักชวนไว้จนกว่าจะปฏิบัติตามคำสั่ง ดังนั้น ถ้าในระหว่างถูกกักขังอยู่ ผู้นั้นยอมทำตามคำสั่งศาลสั่ง คือยอมนำทรัพย์สินที่ถูกส่งริบมาส่งให้ศาล หรือยอมชำระราคาทรัพย์สินที่ถูกส่งริบแล้วแต่กรณี เหตุแห่งการกักขังก็หมดไป และศาลต้องปล่อยผู้นั้นจากการกักขังไป

2. ถ้าศาลทราบมาเอง หรือทราบจากคำเสนอของผู้ถูกกักขัง ว่าไม่สามารถส่งทรัพย์สินหรือชำระราคาทรัพย์สินตามที่ศาลสั่งได้ ศาลมีอำนาจปล่อยตัวผู้นั้นไปได้ จะ

เห็นได้ว่าการปล่อยตามข้อ 2. นี้ต่างกับตามข้อ 1. คือ ตามข้อ 1 นั้น ศาลต้องปล่อย แต่ตามข้อ 2 นี้ เป็นอำนาจของศาลที่จะใช้ดุลพินิจสั่งปล่อยได้ เพราะการกักขังกรณีนี้เป็นการกักขังเพื่อเร่งไม่ใช่กักขังแทนราคาทรัพย์สินที่สั่งริบ เมื่อเห็นว่า จำเลยไม่สามารถส่งทรัพย์สินหรือชำระราคาได้ ก็ไม่เกิดประโยชน์ในการที่จะกักขังเพื่อเร่งต่อไป

3. ศาลมีอำนาจกักขังผู้ชั่งขึ้นไม่ปฏิบัติตามคำสั่งให้ส่งทรัพย์สินที่ถูกสั่งริบหรือให้ชำระราคาได้ไม่เกิน 1 ปี ดังนั้น เมื่อกักขังมาครบ 1 ปีแล้ว แม้ผู้นั้นยังไม่ได้ปฏิบัติตามคำสั่งของศาลก็ดี และแม้ศาลจะยังเห็นว่าผู้นั้นสามารถปฏิบัติตามคำสั่งของศาลได้ แต่ชั่งขึ้นไม่ปฏิบัติตามเสียเองก็ดี ก็ต้องปล่อยจากการกักขังไป แต่ศาลยังมีอำนาจยึดทรัพย์สินที่ริบหรือให้จำเลยใช้ราคาเมื่อเห็นว่าจำเลยมีเงินจะชำระราคาได้ จนกว่าจะล่วงเลยอายุความลงโทษ

การกักขังตามมาตรา 37 นี้ จะเปลี่ยนเป็นโทษจำคุก ตามมาตรา 27 ไม่ได้ และมีข้อแตกต่างกับการกักขังแทนค่าปรับ ในเรื่องสถานที่กักขังคือการกักขังแทนค่าปรับนั้นมีมาตรา 29 วรรคท้ายบัญญัติไว้เป็นพิเศษว่า จะต้องกักขังในสถานที่กักขังซึ่งกำหนดไว้ตามมาตรา 24 วรรคแรก เท่านั้น ศาลจะสั่งให้กักขังแทนค่าปรับไว้ในที่อาศัยของผู้นั้นเอง หรือที่อาศัยของผู้อื่นหรือสถานที่อื่นใดไม่ได้

แต่การกักขังเกี่ยวกับโทษริบทรัพย์สินนี้มิได้มีบทบัญญัติเป็นพิเศษห้ามไว้เช่นนั้น ดังนั้น จึงเป็นเรื่องที่อยู่ในดุลพินิจของศาลที่จะให้กักขังในสถานที่อย่างใด ตามมาตรา 24 ก็ได้โดยอนุโลม คือจะให้กักขังในสถานที่กักขังซึ่งกำหนดไว้ก็ได้ กักขังไว้ในที่อาศัยของผู้นั้นเอง หรือที่อาศัยของผู้อื่นหรือสถานที่อื่นใดที่อาจกักขังได้ก็ได้

ข้อสังเกต 1 วิธีบังคับตามมาตรา 37 นี้ใช้บังคับกับจำเลยที่ถูกลงโทษเท่านั้น จะใช้บังคับกับผู้อื่นที่ยึดถือครอบครองทรัพย์สินนั้นไว้ไม่ได้ เพราะวิธีการตามมาตรา 37 มีลักษณะของการเอาโทษไปใช้บังคับด้วย คือ ศาลมีอำนาจกักขังได้ ถ้าไม่ยอมส่งมอบทรัพย์สิน หรือไม่ยอม

ใช้ราคาทรัพย์สิน ซึ่งจะนำไปใช้กับผู้ที่ไม่ได้กระทำความผิด หรือผู้ที่ไม่ถูกศาลพิพากษาลงโทษไม่ได้ ต้องบังคับตามกฎหมายว่าด้วยวิธีการบังคับคดีธรรมดา

ตัวอย่าง ก. เอรารถยนต์ไปใช้ในการกระทำความผิด ต่อมาศาลพิพากษาให้บริษัทรถยนต์ แต่ปรากฏว่า ก.โอนขายรถยนต์ให้ ข. ไปแล้ว ก่อนศาลพิพากษา เมื่อเจ้าพนักงานบังคับคดีไปยึดรถยนต์จาก ข. ถ้า ข. ชักขึ้น ศาลจะกักขัง ข. ตามมาตรา 37 (3) ไม่ได้

ข้อสังเกต 2 ทรัพย์สินที่ถูกยึดเป็นของกลางในคดีอาญา เพราะว่าเป็นทรัพย์สินที่จะพึงริบตามกฎหมาย ถ้ามีการโอนขายกัน แม้จะก่อนศาลพิพากษาให้ริบ ผู้ซื้อทรัพย์สินนั้นจะอ้างการโอนมาใช้ยันกับเจ้าพนักงานไม่ได้ (ฎีกาที่ 605/2510 ประชุมใหญ่)

การขอคืนทรัพย์สินที่ถูกริบ

มาตรา 36 "ในกรณีที่ศาลสั่งให้ริบทรัพย์สินตามมาตรา 33 หรือมาตรา 34 ไปแล้ว หากปรากฏในภายหลังโดยคำเสนอของเจ้าของแท้จริงว่า ผู้เป็นเจ้าของแท้จริงมิได้รู้เห็นเป็นใจช่วยในการกระทำความผิด ก็ให้ศาลสั่งให้คืนทรัพย์สิน ถ้าทรัพย์สินนั้นยังคงมีอยู่ในความครอบครองของเจ้าพนักงาน แต่คำเสนอของเจ้าของแท้จริงนั้นจะต้องกระทำต่อศาลภายในหนึ่งปี นับแต่วันคำพิพากษาถึงที่สุด"

ทรัพย์สินที่จะขอคืนได้ต้องเป็นทรัพย์สินที่ศาลริบตามมาตรา 33 และมาตรา 34 แต่จะขอคืนทรัพย์สินที่ศาลริบตามมาตรา 32 ไม่ได้ เพราะเป็นทรัพย์สินที่ศาลต้องริบไว้ว่าเป็นของผู้ใด ดังนั้น ผู้เป็นเจ้าของที่แท้จริง จึงไม่มีทางขอทรัพย์สินคืนได้ ในกรณีที่ทรัพย์สินตามมาตรา 33 และมาตรา 34 ถ้าความปรากฏในระหว่างพิจารณาว่า ทรัพย์สินนั้นเป็นของผู้อื่นที่ไม่ได้รู้เห็นเป็นใจกับการกระทำความผิด ศาลย่อมสั่งริบทรัพย์สินนั้นไม่ได้ ต้องส่งคืนให้เจ้าของไป

ตัวอย่างเช่น อวนที่จำเลยใช้ในการกระทำผิดพระราชบัญญัติอากร ค่าน้ำ เป็นของบุคคลอื่น ซึ่งเจ้าของมิได้รู้เห็นเป็นใจในการกระทำผิดของจำเลยด้วย วินิจฉัยว่ารับไม่ได้ (ฎีกาที่ 477/2490) บัญญัติว่า ถ้าในระหว่างการพิจารณาความ ไม่ปรากฏว่าทรัพย์สินนั้นเป็นของผู้อื่น ซึ่งมีได้รู้เห็นเป็นใจกับการกระทำผิด ศาลจึงพิพากษาให้รับไปแล้ว เจ้าของที่แท้จริงจะทำอย่างไร ซึ่งเรื่องนี้ต้องบังคับตามมาตรา 36 โดยผู้เป็นเจ้าของทรัพย์สินนั้นมีสิทธิร้องขอทรัพย์สินคืนได้ เมื่อเข้าหลักเกณฑ์มาตรา 36 ดังนี้

1. ต้องไม่ใช่ทรัพย์สินที่ศาลสั่งริบ ตามมาตรา 32
2. ทรัพย์สินนั้นไม่ใช่ของจำเลยผู้กระทำความผิด
3. เจ้าของทรัพย์สินที่แท้จริงมิได้รู้เห็นเป็นใจกับการกระทำความผิด
4. ต้องเป็นเจ้าของขณะศาลสั่งริบ
5. ทรัพย์สินนั้นยังมืออยู่ในความครอบครองของเจ้าพนักงาน
6. เจ้าของทรัพย์สินร้องขอคืนภายในกำหนด 1 ปี นับแต่วันที่คำพิพากษาถึงที่สุด

การที่กฎหมายบัญญัติมาตรา 36 นี้ ก็เพื่อคุ้มครองเจ้าของทรัพย์สินที่แท้จริงซึ่งมิได้รู้เห็นเป็นใจกับการกระทำผิด ต้องได้รับความกระทบกระเทือนสิทธิในทรัพย์สินของตน โดยที่ไม่รู้เรื่องมาก่อน มารู้อเอาเมื่อศาลพิพากษาให้รับไปแล้ว กฎหมายจึงให้โอกาสขอคืนทรัพย์สินนั้นได้ ถ้าเจ้าของทรัพย์สินรู้ว่าทรัพย์สินของตนอาจถูกศาลสั่งริบ โดยที่ศาลยังไม่มีคำพิพากษา เจ้าของทรัพย์สินนั้นก็อาจยื่นคำร้องเข้ามาในระหว่างการพิจารณาคดีของศาลก็ได้ เพื่อศาลจะได้มีคำสั่งให้คืนทรัพย์สิน โดยไม่ต้องรอขอคืนหลังศาลพิพากษาแล้ว ดังนั้น จำเลยในคดีที่ศาลพิพากษาจะอาศัยมาตรา 36 ขอทรัพย์สินคืนไม่ได้ ดังตัวอย่างคำพิพากษาฎีกาที่ 1892/2523 วินิจฉัยว่า การที่ศาลจะสั่งคืนของกลางที่ศาลสั่งริบนั้น จะต้องปรากฏว่าผู้ขอเป็นเจ้าของที่แท้จริง และมีได้รู้เห็นเป็นใจกับการกระทำความผิด จำเลยเป็นผู้กระทำความผิดเสียเอง ศาลก็สั่งคืนของกลางไม่ได้ ถ้าจำเลยไม่เห็นด้วย ในการสั่งริบ จำเลยก็ชอบที่จะอุทธรณ์คำพิพากษาที่ให้รับนั้น ไม่ใช่

มาขอคืนตามมาตรา 36 ซึ่งเป็นเรื่องให้สิทธิคนนอกคดี (ฎีกาที่ 2960/2518 วินิจฉัยห้ามอง
เกี่ยวกัน)

เจ้าของทรัพย์สินที่จะขอคืนได้ต้องเป็นเจ้าของในขณะที่ศาลสั่งริบ ถ้าเป็นเจ้าของ
ภายหลังที่ศาลสั่งริบไปแล้ว ก็ไม่มีทางขอคืนได้เพราะเมื่อศาลพิพากษาให้ริบ ทรัพย์สินนั้นตกเป็น
กรรมสิทธิ์ของแผ่นดินทันที การโอนภายหลังศาลพิพากษา ผู้รับโอนจึงไม่ใช่เจ้าของทรัพย์สินนั้น

ตัวอย่าง 1 ผู้เช่าซื้อรถจักรยาน นำรถจักรยานนั้นไปออกฉลากกินรวบ โดย
ผู้ให้เช่าซื้อไม่ได้รู้เห็นเป็นใจด้วย กรรมสิทธิ์ในรถจักรยานยังเป็นของผู้ให้เช่าซื้อ ตามประมวล
กฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 572 ถึงแม้รถจักรยานจะถูกศาลสั่งริบ ผู้ให้เช่าซื้อก็ร้องขอ
ให้คืนรถจักรยานได้ (ฎีกาที่ 1002/2503)

ตัวอย่าง 2 สัญญาเช่าซื้อ คู่สัญญาอาจจะตกลงชำระค่าเช่าซื้อกันเป็น 2 งวด
ก็ได้ ไม่จำเป็นต้องกำหนดการผ่อนชำระเป็นรายเดือน รายวัน หรือรายสัปดาห์ สัญญาระหว่าง
จำเลยกับผู้ร้อง เป็นสัญญาเช่าซื้อ ไม่ใช่สัญญาซื้อขายเสร็จเด็ดขาด เมื่อจำเลยยังชำระค่า
เช่าซื้อไม่ครบ กรรมสิทธิ์ในรถยนต์ของกลางจึงยังเป็นของผู้ร้อง หรือผู้ให้เช่าซื้อ ซึ่งเป็นผู้ร้อง
ฉะนั้น ผู้ให้เช่าซื้อมาร้องขอคืนของกลางได้ (ฎีกาที่ 669/2526)

ตัวอย่าง 3 จำเลยเอารถยนต์ไปใช้ในการกระทำผิด ต่อมาได้โอนขายให้ผู้
ร้องในระหว่างคดี ก่อนมีคำพิพากษาโดยโอนทะเบียนรถต่อพนักงานเจ้าหน้าที่ ผู้ซื้อรับซื้อโดย
สุจริต เมื่อผู้ซื้อซึ่งเป็นเจ้าของที่แท้จริงมาขอคืน ศาลมีคำสั่งคืนรถแก่ผู้ซื้อซึ่งเป็นผู้ร้องได้ (ฎีกา
ที่ 119/2506)

ตัวอย่าง 4 จำเลยนำกระบือเข้ามาในราชอาณาจักร โดยหลีกเลี่ยงภาษี
ศุลกากร ศาลพิพากษาลงโทษและริบกระบือ ผู้ร้องมาขอคืนกระบือ โดยอ้างว่าซื้อจากจำเลย
ตามตัวพิมพ์รูปพรรณสัณฐาน แต่ตัวพิมพ์รูปพรรณสัณฐานนั้นออกภายหลังวันเกิดเหตุ 1 วัน ศาลฟังว่า

ผู้ซื้อได้ซื้อโดยสุจริต แต่วันที่จำเลยนำกระบือเข้ามา อันเป็นความผิดนั้น ผู้ร้องยังไม่มีสิทธิเป็น
เจ้าของกระบือ ดังนั้น จะถือว่าผู้ร้องเป็นเจ้าของซึ่งมิได้รู้เห็นเป็นใจกับการกระทำผิดไม่ได้
ศาลสั่งยกคำร้อง (ฎีกาที่ 169/2506)

หมายเหตุ ตัวอย่างที่ 4 นี้ต่างกับตัวอย่างที่ 3 เพราะตามตัวอย่างที่ 3 จำเลย
มีกรรมสิทธิ์ในรถตั้งแต่วันกระทำผิด ต่อมาได้โอนให้ผู้ร้องซึ่งรับซื้อมาโดยสุจริต ผู้ร้องจึงได้
กรรมสิทธิ์เป็นเจ้าของรถนั้น แต่ตามตัวอย่าง 4 จำเลยยังไม่มีกรรมสิทธิ์ในกระบือ ในวัน
กระทำผิด เพราะการทำตัวพิมพ์รูปพรรณไม่ถูกต้อง เนื่องจากจำเลยแจ้งเท็จว่าเป็นกระบือ
เกิดในประเทศ แต่ความจริง จำเลยลักลอบนำเข้าประเทศ โดยผิดกฎหมาย เมื่อจำเลยไม่มี
กรรมสิทธิ์ที่แท้จริง การโอนขายให้ผู้ร้อง จึงไม่ทำให้ผู้ร้องมีกรรมสิทธิ์ด้วย ตามหลักผู้รับโอน
ไม่มีสิทธิดีกว่าผู้โอน ดังนั้น ศาลจึงไม่คืนกระบือให้ เพราะผู้ร้องไม่ใช่เจ้าของที่แท้จริง

ข้อสังเกต การที่จะพิจารณาว่าผู้ร้องขอทรัพย์สิน เป็นเจ้าของที่แท้จริงหรือไม่
ต้องอาศัยหลักกฎหมายแพ่งและพาณิชย์มาวินิจฉัยด้วย เช่น การขายทรัพย์สินเป็นการขายเสร็จ
เด็ดขาด หรือเป็นเพียงจะซื้อจะขาย หรือเป็นการเช่าซื้อ ซึ่งมีผลต่างกันในเรื่องการโอน
กรรมสิทธิ์ นอกจากนี้ ต้องคู่ต่อไปว่า การซื้อขายทรัพย์สินนั้น กฎหมายกำหนดให้ต้องทำตามแบบ
หรือต้องจดทะเบียนการซื้อขายไว้อย่างไร รถยนต์ กฎหมายบังคับให้ต้องจดทะเบียนรถยนต์ แต่
ไม่บังคับว่าการโอนซื้อขายจะต้องจดทะเบียนการโอนเสียก่อน กรรมสิทธิ์จึงจะโอน ดังนั้น เมื่อ
ตกลงซื้อขายเสร็จเด็ดขาด และกำหนดตัวทรัพย์สินแล้ว กรรมสิทธิ์ในรถยนต์โอนเป็นของผู้ซื้อ
ทันที แม้ยังไม่ได้ไปจดทะเบียนการโอน หรือแม้ยังชำระราคาไม่ครบ แต่ถ้าเป็นสัญญาเช่าซื้อ
ต้องชำระค่างวดครบก่อนกรรมสิทธิ์จึงจะโอน ส่วนในเรื่อง สัตว์พาหนะ เช่น โค กระบือ
กฎหมายบังคับว่าการโอนกรรมสิทธิ์จะต้องทำเป็นหนังสือ และจดทะเบียนกับพนักงานเจ้าหน้าที่
ถ้าผู้ซื้อชำระราคาครบถ้วนและรับมอบไปแล้ว แต่ยังไม่ได้จดทะเบียนโอนตัวพิมพ์รูปพรรณ
กรรมสิทธิ์ก็ยังไม่โอนไปยังผู้ซื้อ ผู้ซื้อจึงขอคืนตามมาตรา 36 ไม่ได้ ตัวอย่างเช่น คำ

พิพากษาฎีกาที่ 3259/2527 วินิจฉัยว่า การซื้อขายสัตว์พาหนะนั้น ถ้าไม่ได้ทำเป็นหนังสือ และจดทะเบียนต่อพนักงานเจ้าหน้าที่ ย่อมตกเป็นโมฆะ ดังที่มีบัญญัติไว้ในประมวลกฎหมายแพ่ง และพาณิชย์ มาตรา 456 วรรคแรก เมื่อผู้ร้องซื้อโคของกลาง ซึ่งเป็นสัตว์พาหนะมา แต่ว่าการซื้อขายไม่ได้จดทะเบียนตามกฎหมาย กรรมสิทธิ์จึงยังไม่โอนมาเป็นของผู้ร้อง ทั้งผู้ร้อง ก็ยังไม่ได้ครอบครองติดต่อกันมาเป็นเวลา 5 ปี ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 1382 ผู้ร้องจึงยังไม่เป็นเจ้าของที่แท้จริง ตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 36 ที่จะขอให้ ศาลสั่งคืนโคของกลางที่ถูกลักได้ (คำพิพากษาฎีกาที่ 365/2513 และที่ 2520/2527 วินิจฉัยทำนองเดียวกัน)

ในการขอคืนทรัพย์สินที่ถูกริบ ผู้ร้องขอคืนจะต้องอ้างในคำร้องด้วยว่า เป็นเจ้าของ ที่แท้จริง และไม่ได้รู้เห็นเป็นใจกับการกระทำความผิด มิฉะนั้น ศาลจะสั่งยกคำร้อง

ตัวอย่าง 1 ผู้ร้องยื่นคำขอให้ศาลคืนของกลาง โดยอ้างแต่เพียงว่าทรัพย์สิน นั้น เป็นของผู้ร้อง โดยไม่ได้อ้างว่าผู้ร้องไม่รู้เห็นเป็นใจกับการกระทำความผิดนั้น ไม่ชอบด้วย ประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 36 ศาลต้องยกคำร้อง (ฎีกาที่ 1686/2516)

ตัวอย่าง 2 คำร้องขอคืนทรัพย์สินที่ศาลสั่งริบตามมาตรา 36 นั้น ผู้ร้องจะต้อง อ้างมาในคำร้องด้วยว่า ผู้ร้องเป็นเจ้าของที่แท้จริง และมีได้รู้เห็นเป็นใจด้วยในการกระทำ ความผิด การที่ผู้ร้องบรรยายในคำร้องว่า การเคลื่อนย้ายแร่ของกลางจากพังงาไปยังภูเก็ต ได้ดำเนินการโดยถูกต้องตามกฎหมายทุกประการนั้น ไม่อาจถือหรือแปลความหมายได้ว่า ผู้ ร้องไม่ได้รู้เห็นเป็นใจด้วยในการที่จำเลยกับพวกไปทำผิดกฎหมาย (ฎีกาที่ 2647/2522)

ตัวอย่าง 3 การรู้เห็นเป็นใจ ไม่จำเป็นต้องถึงกับไปร่วมกระทำผิดในที่ เกิดเหตุ การที่รู้ว่าผู้เช่าใช้เรือไปจับปลาในแม่น้ำ เป็นความผิด แต่ทำไมห้าม หรือหาทาง เลิกสัญญาเช่า ก็ถือว่าเป็นการรู้เห็นเป็นใจ ขอคืนเรือที่ศาลสั่งริบไม่ได้ (ฎีกาที่ 1865/2521)

กำหนดเวลาที่จะขอคืน ต้องขอคืนภายในกำหนด 1 ปี นับแต่ศาลพิพากษาถึงที่สุด และทรัพย์สินนั้น ๆ ถูกยึดเป็นของกลางตั้งแต่แรกแล้ว ถ้าทรัพย์สินนั้นถูกยึดภายหลัง อาจจะหลังศาลพิพากษาถึงที่สุดไปแล้วเกิน 1 ปี ผู้ร้องก็ยังมสิทธิมาร้องขอคืนได้ ในกรณีที่ศาลรับตามกฎหมายอื่น การขอคืนทรัพย์สินต้องบังคับไปตามกฎหมายนั้น เว้นแต่ถ้าไม่มีบัญญัติเป็นพิเศษ จึงขอคืนตามมาตรา 36 ซึ่งเป็นหลักทั่วไปได้ **ตัวอย่างเช่น** ตามพระราชบัญญัติศุลกากรฉบับที่ 12 พ.ศ. 2497 มาตรา 3 การขอคืนทรัพย์สินที่ต้องรับตามพระราชบัญญัติศุลกากรและเจ้าพนักงานศุลกากร หรือพนักงานฝ่ายปกครอง หรือตำรวจยึดไว้ เจ้าของหรือผู้มีสิทธิต้องมายื่นคำร้องเรียกร้องเอาภายในกำหนด 60 วัน สำหรับยานพาหนะที่ใช้ในการทำผิด หรือ 30 วันสำหรับสิ่งอื่น นับแต่วันทำผิด มิฉะนั้นถือว่าเป็นสิ่งไม่มีเจ้าของและให้ตกเป็นของแผ่นดิน กำหนดเวลาขอคืนตามพระราชบัญญัติศุลกากรใช้เฉพาะกรณีขอคืนกับเจ้าพนักงาน ถ้าคดีนั้นมีการฟ้องศาลและศาลรับ การขอคืนก็ต้องบังคับตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 36

ตัวอย่าง การยื่นคำร้องขอคืนของกลางภายในกำหนด 60 วัน ตามพระราชบัญญัติศุลกากรมาตรา 24 นั้น หมายถึงกรณีที่ไม่มี การฟ้องคดีอาญาต่อศาล ถ้าหากมีการฟ้องคดีอาญาต่อศาลนั้น ขอคืนได้ภายใน 1 ปี ตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 36 เพราะว่า ถ้าพระราชบัญญัติศุลกากรประสงค์ที่จะใช้บังคับแก่กรณีที่มีการฟ้องคดีอาญาต่อศาลด้วย คงจะกำหนดระยะเวลาเรียกร้องของกลาง **"นับแต่วันที่คำพิพากษาถึงที่สุด"** ไว้ ดังเช่นที่บัญญัติไว้ในประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 1327 วรรคแรก (ฎีกาที่ 1673/2512 ที่ประชุมใหญ่)